

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

บางส่วนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

๑

บางส่วนของพ.ร.บ. คณะสงฆ์ – ประกาศคณะสงฆ์

๔

บางส่วนของประมวลกฎหมายอาญา

๒๐

บางส่วนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐
ตราไว้ ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐
เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก

หมวด ๒

พระมหากษัตริย์

มาตรา ๕ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองหรือการตรวจค้นเคหสถาน หรือในที่รโหฐาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตนเมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนาหรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น

มาตรา ๓๘ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริงข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

(๓) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้องรวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

มาตรา ๕๖ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๕ บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันรวดเร็ว

มาตรา ๖๐ บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น

มาตรา ๖๒ บุคคลย่อมมีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

บุคคลซึ่งให้ข้อมูลโดยสุจริตแก่องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

หมวด ๔

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

มาตรา ๗๐ บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๗๕ รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านานและศาสนาอื่น ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

บางส่วนของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕
และประกาศคณะสงฆ์

หมวด ๒

มหาเถรสมาคม

“มาตรา ๑๕ ตรี มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม
- (๒) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร
- (๓) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์

(๔) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา

- (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

เพื่อการนี้ ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ **โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัยใช้บังคับได้** และจะมอบให้พระภิกษุ รูปใดหรือคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา 19 เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งก็ได้”

(“มาตรา ๑๕ ตรี” เพิ่มเติมโดย L ๑๕๘ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕)

“มาตรา ๑๕ จัตวา **เพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัย** และเพื่อความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์

มหาเถรสมาคมจะตรากฎมหาเถรสมาคมเพื่อกำหนดโทษหรือวิธีลงโทษทางการปกครอง สำหรับพระภิกษุ และสามเณรที่ประพฤติให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนาและการปกครองของคณะสงฆ์ก็ได้ พระภิกษุ และสามเณรที่ได้รับโทษตามวรรคหนึ่ง ถึงขั้นให้สละสมณเพศต้องสึกภายในสามวันนับแต่วันทราบคำสั่งลงโทษ”

หมวด ๔

นิคหกรรมและการสละสมณเพศ

มาตรา ๒๔ พระภิกษุจะต้องรับนิกหกรรมก็ต่อเมื่อกระทำการล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และนิกหกรรมที่จะลงแก่พระภิกษุก็ต้องเป็นนิกหกรรมตามพระธรรมวินัย (เรื่องนิกหกรรมนี้ก็คือการที่คณะสงฆ์เพชฌัญญ์ทำการขับไล่พระวัดสามแยกให้ออกไปจากพื้นที่การปกครอง และดูคำอธิบายเพิ่มเติมต่อไปที่ ลักษณะ ๑ บทนิยาม)

มาตรา ๒๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔ มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคมกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การลงนิกหกรรมเป็นไปโดยถูกต้องสะดวกรวดเร็วและเป็นธรรม และให้ถือว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายที่มหาเถรสมาคมจะกำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคมให้มหาเถรสมาคมหรือพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ตำแหน่งใดเป็นผู้มีอำนาจลงนิกหกรรม แก่พระภิกษุผู้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย กับทั้งการกำหนดให้การวินิจฉัยการลงนิกหกรรมให้เป็นอันยุติในชั้นใด ๆ นั้นด้วย

มาตรา ๒๖ พระภิกษุรูปใดล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดให้ได้รับนิกหกรรมให้สึก ต้องสึกภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น

“มาตรา ๒๗ เมื่อพระภิกษุรูปใดต้องด้วยกรณีข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ต้องคำวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕ ให้รับนิกหกรรมไม่ถึงให้สึก แต่ไม่ยอมรับนิกหกรรมนั้น
- (๒) ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาฉิม
- (๓) ไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง
- (๔) ไม่มีวัดเป็นที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

ให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม พระภิกษุผู้ต้องคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศตามวรรคสอง ต้องสึกภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยนั้น”

(“มาตรา ๒๗ ” แก้ไขโดย L ๑๕๘ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕)

หมวด ๕

วัด

มาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้

- (1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี
- (2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น **ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย** กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม
- (3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์
- (4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

มาตรา 38 เจ้าอาวาสมีอำนาจดังนี้

- (1) ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด
- (2) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด
- (3) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัด หรือให้ทำทัณฑบาต หรือให้ขอขมาโทษ ในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาสซึ่ง **ได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย** กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

กฎหมายอาญา

ฉบับที่ ๒๑ (พ.ศ. ๒๕๓๘)

ว่าด้วยการให้พระภิกษุสละสมณเพศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี และมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคม ตรากฎหมายอาญาฉบับนี้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายอาญาฉบับนี้เรียกว่า “กฎหมายอาญา ฉบับที่ ๒๑ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ว่าด้วยการให้พระภิกษุสละสมณเพศ”

(ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ ฉบับพิเศษ เล่ม ๘๓ ตอนพิเศษ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๘)

ข้อ ๒ กฎหมายอาญาฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในกรณีพระภิกษุรูปใด

- ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเรื่องเดียวกันหรือหลายเรื่องเป็นอาจิม ให้เจ้าอาวาส ซึ่งพระภิกษุรูปนั้นสังกัดหรือพำนักอาศัยมีอำนาจหน้าที่แนะนำ ชี้แจงตักเตือน ให้พระภิกษุรูปนั้น ประพฤติตามพระธรรมวินัย เป็นลายลักษณ์อักษร โดยกำหนดเวลาให้ปฏิบัติหากพระภิกษุรูปนั้นไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ ชี้แจงตักเตือน ภายในเวลาที่กำหนด ให้เจ้าอาวาสซึ่งพระภิกษุรูปนั้นสังกัดหรือพำนักอาศัย รายงานโดยลำดับ จนถึงเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัด เพื่อวินิจฉัยให้สละสมณเพศต่อไป
- ไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง หรือไม่มีวัดเป็นที่อยู่เป็นหลักแหล่งให้พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองวัดหรือพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ในเขตท้องที่ ที่พบพระภิกษุรูปนั้น มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้

ข้อ ๔ ในกรณีที่มีการฟ้องว่าพระภิกษุรูปใดกระทำความผิดอันเป็นกรอุกฤษฏ์ เมื่อคณะพิจารณาชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องตามกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ด้วยการลงนิคหกรรมแล้วมีคำสั่งประทับฟ้องเพื่อดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยต่อไปก็ดี คณะผู้พิจารณาชั้นต้นวินิจฉัยแล้วไม่ว่าจะลงนิคหกรรมหรือไม่ก็ตามและเรื่องยังอยู่ภายในกำหนดเวลาอุทธรณ์ก็ดี หรือมีการอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาแล้วไม่ว่า

คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์จะมีคำสั่งหรือวินิจฉัยอย่างไรก็ดี ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นหรือคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์แล้วแต่กรณีรายงานข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และ**พระธรรมวินัย**ที่เกี่ยวข้องต่อมหาเถรสมาคม

ในกรณีที่มีการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมอยู่ในชั้นฎีกา กรรมการมหาเถรสมาคมรูปใดรูปหนึ่งอาจรายงานต่อมหาเถรสมาคมเพื่อให้ดำเนินการตามข้อนี้ นอกเหนือจากการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมก็ได้

ในกรณีที่มหาเถรสมาคมพิจารณาจากรายงานดังกล่าว และพยานหลักฐานอื่นประกอบกันแล้วเห็นว่า **พระภิกษุผู้เป็นจำเลยประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเรื่องเดียวกันหรือหลายเรื่องอันเป็นโลกวัชชะ เป็นอาฉิม** ทั้งความประพฤตินั้นเมื่อพิจารณาจากพฤติการณ์ที่ล่วงมาแล้ว หากได้ดำรงเพศบรรพชิตต่อไปจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนาและการปกครองของคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคมมีอำนาจวินิจฉัยให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศได้ ทั้งนี้ ไม่กระทบต่อการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ไม่ว่าในชั้นใดๆ

ข้อ ๕ คำวินิจฉัยให้พระภิกษุสละสมณเพศตามข้อ ๓ หรือข้อ ๔ ให้เป็นอันถึงที่สุด

ข้อ ๖ เมื่อคำวินิจฉัยให้พระภิกษุรูปใดสละสมณเพศตามข้อ ๓ หรือข้อ ๔ แล้วให้เจ้าอาวาสซึ่งพระภิกษุรูปนั้นสังกัดหรือพำนักอาศัยหรือพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองวัดหรือพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ในเขตท้องที่ที่พบพระภิกษุรูปนั้นแล้วแต่กรณี แจ้งผลคำวินิจฉัยให้พระภิกษุรูปนั้นทราบและจัดการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศ

ในกรณีที่ไม้อาจพบพระภิกษุรูปนั้นหรือพระภิกษุรูปนั้นไม่ยอมรับทราบคำวินิจฉัย เมื่อปิดประกาศคำวินิจฉัยไว้ ณ ที่พำนักอาศัยของพระภิกษุรูปนั้น ถือว่าพระภิกษุรูปนั้นทราบคำวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว

ข้อ ๗ พระภิกษุผู้ต้องคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศต้องสึกภายในสามวัน นับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยนั้น

ในกรณีที่พระภิกษุรูปนั้นไม่สึกภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้พระภิกษุผู้มีหน้าที่จัดการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศขออารักขาต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชอาณาจักร เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย

ข้อ ๘ ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นหรือชั้นอุทธรณ์แล้วแต่กรณี ซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ว่าด้วยการลงนิคหกรรมและการพิจารณานั้นยังไม่ถึงที่สุดปฏิบัติตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ต่อไป

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๘

สมเด็จพระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ลักษณะ ๑

บทนิยาม

ข้อ ๔

ในกฎมหาเถรสมาคมนี้

(๑) “พระภิกษุ” หมายถึง

ก. พระภิกษุซึ่งมิใช่ผู้ปกครองสงฆ์รวมถึงพระภิกษุซึ่งดำรงสมณศักดิ์ต่ำกว่าชั้นพระราชาคณะและ

ข. พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์รวมถึงพระภิกษุผู้เป็นกิตติมศักดิ์ผู้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาเจ้าคณะ ผู้ดำรงตำแหน่งเทียบพระสังฆาธิการ และผู้ดำรงสมณศักดิ์ชั้นพระราชาคณะขึ้นไป

(๒) “ความผิด” หมายถึง การล่วงละเมิดพระธรรมวินัย

(๓) “นิคหกรรม” หมายถึง การลงโทษตามพระธรรมวินัย

กฎหมายมหาชน

ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

ว่าด้วยระเบียบการประชุมมหาชน

ข้อ ๑๘ การลงมติขอปรึกษาในการประชุมมหาชน ถ้าข้อปรึกษานั้นเป็นปัญหาเกี่ยวกับ การตีความพระธรรมนูญ เมื่อมีข้อสงสัยให้ตีความไปในทางรักษาพระธรรมนูญโดยเคร่งครัด ถ้าข้อปรึกษานั้นเกี่ยวกับกิจการพระศาสนา ซึ่งมีได้บัญญัติไว้ในพระธรรมนูญให้ถือเอาเสียงข้างมาก เป็นประมาณ ถ้ามีจำนวนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมชี้ขาดหรือจะให้ระงับเรื่องนั้นไว้ก็ได้

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

สมเด็จพระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาชน

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายมหาชน ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) คือเนื่องจาก มาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งให้อำนาจมหาเถรสมาคมตรากฎหมายมหาชน ออกข้อบังคับวางระเบียบหรือออกคำสั่งมหาเถรสมาคม ได้ถูกยกเลิก และได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม ดังกล่าวขึ้นใหม่ เป็นมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

อนึ่ง การประชุมมหาชน การประชุมคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการที่มหาเถรสมาคมแต่งตั้งเดิมอาศัยกฎหมายมหาชน ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยระเบียบการประชุมมหาชนฉบับเดียวกันเมื่อ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ บัญญัติให้สมเด็จพระสังฆราช ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามมติมหาเถรสมาคม การจัดทำมีคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการและระเบียบการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบของมหาเถรสมาคมจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายมหาชนนี้

กฎหมายแพ่ง
ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตรี มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๐ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายแพ่งไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายแพ่งนี้เรียกว่า “กฎหมายแพ่ง ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์”

(ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๐ ฉบับพิเศษ (๒) วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕)

ข้อ ๒ กฎหมายแพ่งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้กฎหมายแพ่งนี้ ให้ยกเลิก

(๑) กฎหมายแพ่ง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๐๖)

ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

(๒) กฎหมายแพ่ง ฉบับที่ ๔ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๑๕)

(๓) กฎหมายแพ่ง ฉบับที่ ๔ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๒๑)

บรรดากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศอื่นใด ในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในกฎหมายแพ่งนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้ง กับกฎหมายแพ่งนี้ ให้ใช้กฎหมายแพ่งนี้แทน

หมวด ๒

ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง

ข้อ ๙ เจ้าคณะใหญ่มีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตหนของตน ดังนี้

(๑) **ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย** กฎหมาย

กฎหมายตราสามศก ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

หมวด ๓

ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค

ส่วนที่ ๑

ภาค

ข้อ ๑๐ เจ้าคณะภาคมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตภาคของตน ดังนี้

(๑) **ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย** กฎหมาย

กฎหมายตราสามศก ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

ส่วนที่ ๒

จังหวัด

ข้อ ๑๕ เจ้าคณะจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดของตน ดังนี้

(๑) **ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย** กฎหมาย

กฎหมายตราสามศก ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

คำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน

ส่วนที่ ๓

อำเภอ

ข้อ ๒๐ เจ้าคณะอำเภอมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอของตน ดังนี้

(๑) **ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย** กฎหมาย

กฎหมายอาญา มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน

ส่วนที่ ๔

ตำบล

ข้อ ๒๕ เจ้าคณะตำบลมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตตำบลของตน ดังนี้

(๑) **ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย** กฎหมาย

กฎหมายอาญา มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

สมเด็จพระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายอาญาฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๓๖) คือเนื่องจาก มาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งให้อำนาจมหาเถรสมาคมตรากฎหมายอาญา ออกข้อบังคับ วางระเบียบหรือออกคำสั่งมหาเถรสมาคม ได้ถูกยกเลิกและได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวขึ้นใหม่เป็นมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ อนึ่ง ตามมาตรา ๒๐ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้มีเจ้าคณะใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ โดยการแต่งตั้งและการกำหนดอำนาจหน้าที่

เจ้าคณะใหญ่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประกาศคณะสงฆ์
เรื่อง ห้ามภิกษุสามเณรเรียกเงินค่าเวทมนตร์
และห้ามทดลองของขลัง

ด้วยปรากฏว่ามีภิกษุบางรูปเห็นแก่อาภิส มุ่งลาภสักการะ ตั้งตนเป็นอาจารย์ปลุกเสกเลขยันต์ ที่ศิโรตถ์บ้าง ที่หน้าผากบ้าง ตามเนื้อตามตัวบ้าง เพื่ออยู่คงต่อศัตรูอาวุช สอนเวทมนตร์เพื่อแก้ลี้วลาต ศัตรูอาวุช โดยเรียกเงินจากผู้มาขอเรียนบ้าง มาขอให้ปลุกเสกบ้าง เป็นการผิดสมณวิสัย จัดเข้าในอาชีวะวิบัติมี โทษทางพระวินัย เสื่อมความเชื่อความเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชน

อนึ่ง เพื่อเรียกร้องความสนใจจากประชาชน ภิกษุผู้ตั้งตนเป็นอาจารย์ยังให้ทดลองของขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ของเวทมนตร์ที่สอนให้และปลุกเสกให้ ด้วยการยิง ฟันแทง ด้วยศัตรูอาวุช ซึ่งเป็นการ เสี่ยงอันตราย ไม่ใช่ข้อปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนาเพราะพระพุทธศาสนาที่ดำรงอยู่และเจริญแพร่หลาย หามิใช่ด้วยการกระทำเช่นนี้ ตรงข้ามกลับเป็นที่ตำหนิของสาธุชน เพราะไม่ทนต่อการพิสูจน์ทั้งเป็นช่องทาง ให้พาลชนช่วยโฆษณาชวนให้คนหลงเชื่อ เพื่อทำทุจริตโดยแอบอ้างยึดเอาเป็นอาชีพอันมิชอบเป็นความ เสื่อมเสียแก่คณะสงฆ์และพระศาสนา

ความจริงในเรื่องนี้ทางคณะสงฆ์ก็ได้มีประกาศของสมเด็จพระสังฆราชเจ้าห้ามเป็นระเบียบอยู่แล้ว แม้เช่นนั้นก็ยังมิมีภิกษุบางรูปพยายามหลบเลี่ยงระเบียบนั้น ผ่าฝืนประพฤติกัณอยู่

เพราะฉะนั้น เพื่อธำรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัย จึงประกาศให้ภิกษุสามเณรทราบทั่วกันว่า การเรียกค่า เวทมนตร์ก็ดี การทดลองของขลังก็ดี เป็นพฤติกรรมที่ไม่ชอบของภิกษุสามเณร นับเป็นความผิดตาม ประกาศห้ามไม่ให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝด อาถรรพณ์ ของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ ถ้าภิกษุสามเณรรูปใดประพฤติดังกล่าวเมื่อพิจารณาได้ความจริง ให้เจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะในท้องที่ที่เกิดอธิกรณ์ลงโทษให้สึกเสีย แล้วรายงานตามลำดับจนถึงคณะสังฆมนตรี

(ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๑ ภาค ๑ หน้า ๑๕ มกราคม)

ประกาศ ณ วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๕

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

ประกาศ

ห้ามไม่ให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดอาถรรพณ์

ด้วยมีข่าวว่า มีภิกษุตั้งตนเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดให้คฤหัสถ์ ทำแก่บุคคลตามประสงค์ของเขา การทำเสน่ห์ยาแฝดหรืออาถรรพณ์ จะเป็นไปได้จริงหรือไม่ก็ตาม แต่ภิกษุทำย่อมไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะการทำเช่นนั้นให้แก่ผู้ใดผู้หนึ่งหาได้ประพาศสุจริตไม่ มุ่งแต่จะประพาศทุจริตฝ่ายเดียว แต่มีความประสงค์จะให้แลเห็นว่าประพาศสุจริต จึงต้องหาผู้รู้ทำเสน่ห์ยาแฝดแก่ผู้ที่ตนประสงค์จะได้หลงเชื่อว่าเป็นคนดี หรือแก้งจะให้ผู้ใดผู้หนึ่งถึงความพินาศ ถ้าบุคคลประพาศโดยซื่อสัตย์สุจริตเป็นปกติแล้ว หาต้องการผู้รู้ทำเสน่ห์ยาแฝดให้ใครๆ หลงไม่

ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก ย่อมเห็นโทษในเรื่องนี้ไม่กล้าทำเลย ส่วนภิกษุผู้มีความปรารถนาเป็นบาปอยากได้ลาภยศสรรเสริญ ให้คนนับหน้าถือตาจึงกล้าทำเช่นนั้น เมื่อภิกษุทำเช่นนั้นคนโง่เขลาข่มนิมนต์ถือน้ำมาก โดยเข้าใจว่าเป็นผู้มีศีลอาจทำได้ลึกลงกว่าคฤหัสถ์ทำ ส่วนผู้ที่มีปัญญาทราบชัดซึ่งความเป็นไปของภิกษุผู้ตั้งตนเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดแล้วไม่นับถือเลยทีเดียว

การทำเสน่ห์ยาแฝดนั้นไม่น่าเชื่อว่าเป็นได้จริง ถ้าภิกษุผู้ทำโง่เขลาเข้าใจเสียว่าอาจเป็นได้จริงก็คงมีโทษ เพราะล่วงละเมิดพระพุทธรูปบัญญัติห้าม ถ้ารู้ตัวอยู่ว่าไม่อาจเป็นได้จริงแต่อาศัยมุงโลกามิส ก็ชื่อว่าหลงให้คนหลงมีโทษมากขึ้นอีก

ก็พระพุทธรูปบัญญัติห้ามเรื่องนี้มาในจุลลวักค์ว่า น ภิกขเว ตีรจฺจานวិชา ปรียาปฺนิตพฺพา โย ปรียาปฺนฺนุชฺช อปตฺติ ทุกฺกสุตฺตํ น ภิกขเว ตีรจฺจานวិชา วาเจตพฺพา โย วาเจชฺช อปตฺติ ทุกฺกสุตฺตํ ดังนี้ แปลว่า ภิกษุไม่ควรเรียนหรือบอกตีรจฺจานวិชา ห้ามไม่ให้ภิกษุเรียนแลบอกฯ ถ้าเรียนหรือบอกต้องทุกกฏาบัติฯ

ทำเสน่ห์ยาแฝดอาถรรพณ์หรือเป็นหมอปลุกใช้ผีเหล่านั้นชื่อว่า ตีรจฺจานวិชา ห้ามมิให้ภิกษุเรียนและบอก ภิกษุผู้มีความปรารถนาลามกกล้าทำเสน่ห์ยาแฝดได้ ก็เพราะเรียนรู้อาแล้วโดยฝ่าฝืนพระพุทธรูปบัญญัติ ภิกษุผู้ฝ่าฝืนพระพุทธรูปบัญญัตินี้มีโทษเพียงเป็นทุกกฏาบัติ แต่ก็จัดเป็นมิจฉาชีพแท้ทีเดียวเมื่อว่าตามวิบัติ ๔ ทำดังนี้ก็ชื่อว่าอาชีวิวิบัติฯ

ทางปกครองคณะสงฆ์เห็นว่า ภิกษุผู้ตั้งตนเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดหรืออาถรรพณ์เป็นผู้เลวทรามมาก ทำให้เสื่อมเสียเกียรติคุณของตนตลอดจนคณะสงฆ์ เพราะฉะนั้นตั้งแต่บัดนี้ไป อย่าให้ภิกษุทำเสน่ห์ยาแฝดหรืออาถรรพณ์ ถ้าไม่ฟังยังขึ้นทำ มีผู้ฟ้องหรือมีผู้เล่าบอกเป็นหลักฐาน หรือเจ้าคณะผู้เห็นเองว่าภิกษุผู้นี้ได้เป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดหรืออาถรรพณ์ ให้พิจารณาความจริงจกกลงโทษให้สึกภิกษุนั้นเสียฯ

(ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๑๒ หน้า ๒๓๕ พ.ศ. ๒๕๖๓)

ประกาศห้ามไว้ ณ วันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์

ประกาศ

ห้ามมิให้ภิกษุสามเณรเทศน์มหาชาติตลกคะนองเสียดสมณสาธูป

เรื่องการเทศน์มหาชาตินิยมกันแพร่หลายว่าเป็นเรื่องมีคติมาก จับใจผู้อ่านผู้ฟัง แม้ในเมืองไทย ครั้งโบราณก็นิยม เคยมีคฤหัสถ์สวดให้อุบาสกอุบาสิกาฟัง ในกาลต่อมาเปลี่ยนเป็นภิกษุสามเณรเทศน์ เพราะเป็นเหตุปลุกความเชื่อความเลื่อมใสได้มั่นคงกว่าคฤหัสถ์สวด

ภายหลังปรากฏว่าการเทศน์มหาชาติกลายเป็นเรื่องสนุกเฮฮาขบขัน เพราะผู้เทศน์นำเรื่องไม่เป็นสาระ มาแทรกแซงคลุกเคล้า ยักย้ายทำนองโกลโหมไปต่างๆตามใจของตน บางทีก็ยกเอามหาชาติขึ้นนำตอนต้น เพียงเล็กน้อยตอนปลายกลายเป็นเล่นแหล่ต่างๆ แสดงอาการตลกคะนองจนเสียดสมณสาธูปไม่ควรแก่วิสัยของ บรรพชิต เป็นเหตุให้วิญญูชนติเตียนตลอดจนชาวต่างประเทศก็ดูหมิ่น

อาศัยเหตุนี้มหาเถรสมาคมพิจารณาแล้วลงมติเห็นพร้อมกันให้ประกาศว่า

๑. ห้ามเทศน์แหล่ต่างๆ นอกเรื่องมหาชาติที่ตำราภยากาถาทำนองโกลโหมและทำตลกคะนอง ต่างๆจนเสียดสมณสาธูป

๒. ภิกษุสามเณรประพฤติฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ในวัดใดในแขวงใด ให้เจ้าอาวาสวัดนั้นเสนอเรื่องให้ เจ้าคณะแขวงนั้นบังคับให้สึกเสีย แล้วรายงานให้เจ้าคณะเหนือตนทราบ ถ้าภิกษุสามเณรรูปนั้นเป็นเปรียญ หรือมีสมณศักดิ์ให้เจ้าคณะแขวงแจ้งการกระทำพร้อมทั้งหลักฐานให้เจ้าอาวาสซึ่งผู้เทศน์นั้นสังกัดอยู่ทราบ แล้วให้เจ้าอาวาสนั้นขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สึกเสีย

๓. ถ้าเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะสนับสนุนยินยอมให้ภิกษุสามเณรกระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ ให้เจ้าคณะผู้มีอำนาจเหนือถอดเสียจากตำแหน่ง ถ้ามีสัญญาบัตรให้นำเรื่องขอเสนอขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้ถอดเสียจากสมณศักดิ์ และให้ออกเสียจากวัดนั้น

๔. ให้เจ้าอาวาสเจ้าคณะเป็นผู้ควบคุมและปฏิบัติให้เป็นไปตามนี้ทุกประการ

(ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๒๔ หน้า ๘๗๓ พ.ศ. ๒๔๗๕)

ประกาศแต่วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๕

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

บัญชาการคณะสงฆ์แทนพระองค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

ประกาศ

ห้ามภิกษุสามเณรไปจดเลขสลากกินแบ่ง

และซื้อหรือมีสลากกินแบ่งไว้เป็นของตัวเอง

หนังสือพิมพ์ลงรูปถ่ายภิกษุกำลังนั่งจดเลขสลากกินแบ่งในสถานที่ออกสลาก และลงข้อความ大意ว่า ไม่ชอบด้วยพระวินัย สำนักงานในโฆษณาการตัดข่าวส่งกองสื่อข่าวกรมธรรมการและเสนอกณะสงฆ์ มหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นว่า ภิกษุสามเณรไปจดเลขสลากในสถานที่ชุมนุมชนก็ดี ซื้อสลากกินแบ่งใน สถานที่ต่างๆ ก็ดี มีไว้เป็นของตัวเองก็ดี ผิดพระวินัยบัญญัติและอาณัติคณะสงฆ์ เพราะสลากกินแบ่งจัดเข้า ในการพนันอย่างหนึ่งควรประกาศห้าม

เพราะฉะนั้น จึงประกาศห้ามภิกษุสามเณรไม่ให้ไปจดเลขสลากกินแบ่งในสถานที่ชุมนุมชนและ ห้ามไม่ให้ซื้อสลากกินแบ่ง หรือมีสลากกินแบ่งไว้เป็นส่วนตัว ภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืน ให้เจ้าคณะ เจ้าอาวาสสั่งบังคับให้ภิกษุสามเณรรูปนั้นสึกเสีย ถ้าเจ้าหน้าที่จับมาส่งพิจารณาได้ความจริงจงบังคับให้สึกเสีย

(ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๒๕ ภาค ๑๐ หน้า ๘๔๘ พ.ศ. ๒๔๘๐)

ประกาศไว้แต่วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
ประธานกรรมการ มหาเถรสมาคม
บัญชาการคณะสงฆ์

ประกาศคณะสงฆ์
เรื่อง เกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์

ด้วยปรากฏว่า ได้มีการเปิดฟังเพลงทางวิทยุตั้งถิ่น คณะกรรมการทางโทรทัศน์ในวัดบางวัด
ทั้งได้มีผู้พบเห็นพระภิกษุสามเณรยื่นดูโทรทัศน์ปะปนกับคฤหัสถ์ตามหน้าบ้านหรือตามที่สาธารณะ
เป็นที่ครหาไม่น่าเลื่อมใส

คณะสงฆ์มนตรีได้พิจารณาเห็นว่า การเปิดวิทยุตั้งถิ่นสมควรเป็นการไม่สมควรโดยทั่วไป
ดังที่ทางราชการได้ประกาศห้ามแล้ว เมื่อการเปิดเช่นนั้นมีในวัด ทั้งเปิดฟังในรายการภาคบันเทิง เช่นเพลง
หรือละครยังไม่สมควร ทางคณะสงฆ์ได้เคยประกาศให้เจ้าอาวาสแนะนำตักเตือนพระภิกษุ สามเณรและศิษย์วัด
เกี่ยวกับการเปิดวิทยุฟังภายในวัดอย่าให้ผิดพระวินัยและก่อความรำคาญแก่ผู้อื่นมาครั้งหนึ่งแล้ว โทรทัศน์
ก็เช่นเดียวกันเมื่อเปิดดูละคร เต็มรับและมวย เป็นต้น ซึ่งผิดพระวินัย ผิดวิสัยของสมณะเป็นการไม่สมควร
เพราะเป็นข้าศึกหลักต่อกุศลเข้ากันกับสิ่งที่ไม่สมควร ขัดกันต่อสิ่งที่ควร ตามหลักใหญ่แห่งข้อสำหรับ
อังกุโลมในพระวินัย ไม่เหมาะสมแก่สถาบันของวัดของสมณะผู้ประพฤติพระวินัย ทั้งเมื่อไปยื่นดู
ตามหน้าบ้านหรือตามที่สาธารณะก็ยังไม่สมควร แม้พระอรหันต์ผู้ได้ทิพย์จักขุ พระบรมศาสดาก็ตรัสห้ามดู
สิ่งที่มีโทษวิสัยของพระสาวก

เพราะฉะนั้น เพื่อป้องกันเหตุเสื่อมเสียดังกล่าว คณะสงฆ์จึงมีมติให้ประกาศ ห้ามพระภิกษุสามเณร ดังต่อไปนี้

วิทยุ

ห้ามเปิดวิทยุตั้งถิ่นสมถรณ์ในวัด ห้ามเปิดฟังเพลง ดนตรี หรือละคร เป็นต้น ในภาคบันเทิง ซึ่งผิดพระวินัย ผิดวิสัยสมณะเว้นไว้แต่มีงานเกี่ยวกับคฤหัสถ์ในวัด แต่ก็ให้รู้จักพอดี ให้กำชับกวดขันศิษย์ อุปัชฌาหรือผู้อาศัยให้ปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้สังวรในการใช้วิทยุเครื่องเล็ก ห้ามถือหรือใส่ยามเปิดฟัง ไปในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะต่างๆ

(ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๘ ภาค ๑๒ หน้า ๘๕๔ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๓)

โทรทัศน์

ห้ามเปิดโทรทัศน์ดูละคร เดินรำและมวย เป็นต้น ซึ่งผิดพระวินัย ผิดวิสัยสมณะ แม้เป็นเรื่องที่ควรดู ห้ามเปิดให้มีเสียงดังเกินสมควร เว้นไว้แต่มีงานเกี่ยวกับคฤหัสถ์ในวัด แต่ก็ให้รู้จักพอดี ให้กำชับศิษย์ อุปัชฌาหรือผู้อาศัย ให้ปฏิบัติตามประกาศนี้เช่นเดียวกับวิทยุ ห้ามเที่ยวยื่นดูโทรทัศน์ตาม หน้าบ้านหรือตามที่สาธารณะทั่วไป

พระคณาธิการหรือพระภิกษุสามเณรรูปใด ประพฤติฝ่าฝืนละเมิดข้อห้ามตามประกาศนี้ ให้พระคณาธิการผู้มีอำนาจเหนือลงโทษฐานละเมิดจริยาพระคณาธิการ ถ้าเป็นพระภิกษุสามเณรในวัด ให้เจ้าอาวาสวัดนั้นลงโทษฐานละเมิดอำนาจเจ้าอาวาส

ขอให้เจ้าคณะทุกชั้น เจ้าอาวาส ตรวจตราดูแลวัดและพระภิกษุสามเณรในสังกัด ให้ปฏิบัติตามประกาศนี้โดยทั่วกัน

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๓

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์

สังฆนายก

บางส่วนของประมวลกฎหมายอาญา
ความผิดเกี่ยวกับศาสนา มาตรา ๒๐๖ – ๒๐๘

มาตรา ๒๐๖ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก้วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๐๗ ผู้ใดก่อให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในที่ประชุมศาสนิกชน เวลาประชุมกัน นมัสการ หรือกระทำ พิธีกรรมตามศาสนาใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๐๘ ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายแสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใด โดยมีชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(เรื่องของพระเกษม อัจฉณสีโล กับพระพุทธรูป
ก็ถูกดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๐๖)

ประมวลกฎหมายอาญา

ความรับผิดในทางอาญา

มาตรา ๕๘ บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

กระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำ ประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

กระทำโดยประมาท ได้แก่กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความ ระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยหรือพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวัง เช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

การกระทำ ให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้น โดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำ เพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

ประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

มาตรา ๒๐๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวน หรือเจ้า พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาหรือจัดการให้เป็นไปตามหมายอาญา กระทำการหรือไม่กระทำการ ใดๆในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ เพื่อจะช่วยบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการกระทำหรือไม่กระทำนั้น เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษ

รับโทษหนักขึ้น หรือต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท